

Kees Kortlever diende na de wapenstilstand

Marechaussee in Korea

Amper 24 uur voor de wapenstilstand tussen Noord- en Zuid-Korea kwam Kees Kortlever met drie marechaussee-collega's aan in het gebied. In die nacht sneuvelden vijf Nederlandse militairen en raakten er twee vermist. "Het zou kunnen dat zij door de Amerikanen uit het voorterrein waren opgehaald en naar een hospitaal waren gebracht. Wij werden ingezet om alle hospitalen in de buurt af te gaan. Wat ik daar heb gezien, zal ik nooit vergeten."

■ Kees Kortlever in 2010. Foto: Birgit de Roij

Door: Marleen Wegman

Hij vertelt dat er die laatste dag tot het moment van de wapenstilstand om 22.00 uur artilleriebeschietingen werden uitgevoerd. "Later hoorde ik vertellen dat de artillerie aan beide kanten de munitie verschoot. Dan hoefden ze de granaten niet van de *tjot* (heuvel; red.) naar beneden te dragen." De twee Nederlandse vermisten bleken achteraf krijgsgevangen te zijn gemaakt door Chinezen. "Na een aantal weken zijn ze uitgeleverd en gingen ze terug naar Nederland."

Aanmelding

Zijn tien jaar oudere broer was al bij het wapen toen Kees Kortlever (80) op zijn 19e begon bij de Koninklijke Marechaussee. Na een jaar opleiding in Apeldoorn en een jaar wachtbrigade bij de generale staf in Clingendael ging hij naar de brigade in Terneuzen. Na anderhalf jaar had hij het daar wel gezien. "Ik meldde me aan voor Korea. Ik had me ook al opgegeven voor Nederlands Nieuw-Guinea en voor het detachement in Parijs. Toen ik me opgaf voor Korea, moest ik bij mijn districtscommandant komen. Hij zei: 'Wat doe je nou? Wil je graag dood?' Thuis vroegen ze zich ook af of ik gek was geworden."

Toch vertrok hij op 9 juni 1953, samen met drie marechaussee-collega's, met het 18e Aanvullingsdetachement Nederlands Detachment Verenigde Naties (NDVN) met de trein naar Marseille. Een dag later werd hij ingescheept op het passagiersschip *Felix Roussel*.

De vier marechaussees deden tijdens de reis dienst als scheepspolitie, met ondersteuning van een aantal onderofficieren van het Regiment van Heutsz. "Wij moesten erop toezien dat de militairen niet van het voorschip in de passagiersafdelingen kwamen. Officieren mochten daar wel zijn, wij ook. Aan wal werd gepassagierd, maar we werden wel geacht toezicht te houden op het gedrag van de Nederlandse militairen." Hij voegt eraan toe dat dat reuze mee-

viel. "Er werd er wel eens één dronken, maar als je er op tijd bij was, kon hij geen al te grote schade aanrichten."

Afgezonderd

De Brigade Koninklijke Marechaussee Korea te Velde, zoals de officiële naam luidde, bestond pas vanaf begin februari 1952. Het brigadegebouw in Korea zelf bestond uit twee zogeheten *squad*-tenten. In een daarvan was het brigadebureau gehuisvest en de slaappleaatsen van de brigadecommandant en de onderofficieren, onder wie een Koreaanse sergeant-majoor en de *houseboy* Jimmy. In de andere tent woonden en sliepen de marechaussees en de twee Koreaanse sergeants die bij de brigade waren ingedeeld. "De brigade was onderdeel van het Nederlands detachement, maar hoorde er toch niet bij. Ook dat is de marechaussee. De tenten stonden in de onmiddellijke omgeving van het stafkwartier, maar toch iets afgezonderd." In verband met de wapenstilstand moesten de strijdende partijen twee mijl terugtrekken van de 38e breedtegraad. "Het bataljon dat toen in de voorste lijn lag, moest terug en achter de lijn van de gedemilitariseerde zone opnieuw een bataljonsvak innemen. Wij dus ook." De Nederlandse marechaussees werden op patrouilles vrijwel altijd vergezeld door een Koreaanse onderofficier die fungeerde als tolk. De meeste werkzaamheden speelden zich af in het Nederlandse bataljonsvak. De patrouilles waren vooral bedoeld om Koreaanse burgers aan te houden en te verwijderen. Zij mochten zich niet ophouden in de gebieden bij de 38e breedtegraad. Kortlever vertelt dat het hierbij vooral ging om *slicky boys*, jongens die hoopten goederen en/of geld te stelen uit de militaire kampen, of om vrouwen die probeerden iets bij te verdienen als prostituee. "Verder deden we onderzoeken naar ongevallen en waren er andere militaire opdrachten", vertelt hij. Als voorbeeld noemt hij het wekenlang 's nachts bezetten van een weggedeelte en de controle van het militaire verkeer. "Het was midden in de winter. Je stond te vernikkelen, er was weinig verkeer en met je Koreaanse collega was je ook snel uitgesproken. Die nachten kwamen niet om."

Arrest

Bij de brigadetenten was ook een arrestantenverblijf, het *monkeyhouse*. "Het was een ruimte omheind met palen met

prikkeldraad en een paar pubtentjes erin. Daarin zaten de gestraften. Het kwam niet veel voor, maar iemand met streng arrest moest dat daar uitzitten." Hij herinnert zich de nijldige reactie van een Koreaanse sergeant-majoor als hij de gevangenen daar zag liggen. "Ze hoefden niets te doen en dat vond hij geen straf."

Militairen in voorlopig arrest in afwachting van berechting in Korea of terugzending naar Nederland en berechting daar werden overgebracht naar de *Second Division Stockade*. Dit was een huis van bewaring van een detachement van de 2e Amerikaanse infanteriedivisie. De oud-marechaussee legt uit dat voorlopig arrest over het algemeen werd opgelegd voor militaire misdrijven. "Dus onwettig afwezig uit het

■ Kees Kortlever als marechaussee in Korea, 1952. Foto: privécollectie Kees Kortlever

bataljonsvak. Meer dan twee dagen weg was desertie in tijd van oorlog." In het voorjaar van 1954 werd Kortlever enkele weken bij de Amerikaanse militaire politie geplaatst, omdat in de Stockade Nederlandse militairen zaten. "Een Amerikaans militair, ook al was hij een meerdere, had geen zeggenschap over een Nederlands militair. Ik moest er dus voor zorgen dat de Nederlandse gevangenen in het Amerikaanse programma meedraiden." Dat betekende 's nachts slapen in tenten binnen de omheining, 's ochtends aantreden, appel en ontbijt en daarna aan het werk. "Dat werk was het aanleggen van wegen of het opsieren van de stafkwartieren van de divisie. De Amerikanen waren gek op het aanleggen van wegen bij de tenten, afgezet

met witte steentjes. Nu had je wel veel steentjes in Korea, maar geen witte. De gevangenen moesten met mokers stenen klein slaan en daarna wit schilderen met verf. Daar kon je oneindig mee bezig zijn", zegt hij lachend.

Ereveld

Kort voor zijn vertrek naar Nederland in juni 1954 maakte hij deel uit van de Nederlandse vertegenwoordiging bij een internationale herdenkingsplechtigheid op het militaire ereveld in Pusan. "Daar zag ik voor het eerst de vele kruisen met de namen van de militairen die sneuvelden op Koreaanse bodem. Heel indrukwekkend."

Tijdens de reis terug naar Nederland had marechaussee Kortlever met drie collega's de verantwoordelijkheid over drie Nederlandse militairen die als arrestant mee reisden naar Nederland. "Het waren geen misdadigers, maar nette jongens die een militair vergrijp hadden gepleegd." Uiteindelijk werden de arrestanten bij het eerste treinstation in Nederland, Bergen op Zoom, door een majoor der marechaussee namens de auditeur-militair uit arrest ontslagen. Kortlever: "Ze konden met verlof naar huis. Dat hadden wij graag eerder gehoord."

In 1960 verliet Kortlever de marechaussee. Na diverse verkoopfuncties in de zuivelindustrie kwam hij in 1975 terecht bij de Stichting 1940-1945, als hoofd van de afdeling nieuwe aanvragen van de Wet Buitengewoon Pensioen en de verzetsonderzoeken. "Ik zocht personeel om die onderzoeken te doen en zo kwam ik weer in contact met oud-collega's van de marechaussee. Een van hen zei: 'Kees heeft nooit brigadecommandant kunnen worden, maar nu is hij het dan toch...'" Kortlever heeft goede herinneringen aan zijn periode in Korea. "Ik maakte daar dingen mee die je op een brigade in Nederland niet beleefde. Het doen van onderzoek was al heel anders; het was vaak behelpen." Toch is hij nooit teruggeweest. "Ik heb veel gereisd, ook in Azië. Maar terug naar Korea, daar heb ik geen behoefte aan."